

УДОСКОНАЛЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ГЕМАТОЛОГІЇ

Гуцаленко О.О.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Розглянуто питання вдосконалення організації самостійної роботи студентів-випускників під час вивчення змістових модулів «Ведення хворих у гематологічній клініці» та «Невідкладні стани в гематології», які є складовою частиною дисципліни “Внутрішня медицина”.

Ключові слова: самостійна робота, вдосконалення її форм і методів, оптимізація навчально-методичного забезпечення.

Одним із важливих аспектів навчання майбутнього лікаря є самостійна робота як важливий фактор навчання і виховання студентів, а також як засіб оволодіння професійною майстерністю [1]. Питання організації та вдосконалення самостійної роботи студентів завжди були актуальними для вищої медичної школи і їм присвячено багато публікацій [1; 2; 3; 5]. Мета самостійної роботи – не тільки засвоїти певні знання, а й навчитися застосовувати вміння і навички. Перед кафедрою, яка організовує і скеровує самостійну роботу студентів, поставлено завдання створення навчально-методичних матеріалів на високому рівні [4], зокрема і навчальних посібників. Так, на кафедрі внутрішньої медицини № 2 підготовлений і виданий навчальний посібник «Гематологія».

Гематологія – один із важливих розділів внутрішньої медицини, актуальність якої в наш час не викликає сумніву. Ідея написання посібника саме з цього розділу внутрішньої медицини пов'язана з тим, що, як свідчить наш багаторічний клінічний і викладацький досвід, для більшості студентів і молодих лікарів гематологія є найскладнішим для засвоєння розділом серед терапевтичних субспеціальностей.

Умови сьогодення вимагають від будь-якого лікаря-клініциста фундаментальних і глибоких знань та вмінь з інтерпретації основних гематологічних досліджень (насамперед, гемограми, основних показників

гемостазу тощо), без правильного проведення й оцінки яких обстеження пацієнта може бути неповним, а лікування – неадекватним.

Відомо, що загальний аналіз крові дає клініцистам важливу інформацію, оскільки характеризує фізіологічний стан організму, що змінюється під впливом різних зовнішніх і внутрішніх факторів, і є невід'ємною частиною діагностичного процесу та подальшого моніторингу на тлі призначеної терапії.

Особливо актуальне в наш час своєчасне виявлення змін у гемограмі, вміння їх правильно оцінити та прийняти відповідно правильне рішення. В іншому разі недостатнє розуміння основ діагностики гематологічних змін і захворювань може призводити до помилкових діагностичних і лікувальних кроків та впливати на перебіг і наслідки хвороби. Ураховуючи універсальність гематологічних синдромів у різних галузях медицини, медичних спеціальностях, підкреслимо, що проблеми їх діагностики і терапії стосуються всіх практикуючих лікарів.

Можна наводити як приклад велику кількість діагностичних помилок у випадках невстановленої природи того чи іншого гематологічного синдрому. Так, анемічний синдром супроводжує низку захворювань у лікувальній практиці лікарів як терапевтичного (нефрологи, гастроентерологи, ревматологи, інфекціоністи, ендокринологи та ін.), так і хірургічного (загальні хірурги, акушер-гінекологи, травматологи, урологи, онкологи тощо) профілів. Даремними, а інколи й шкідливими є намагання лікаря корегувати показники червоної крові без попереднього з'ясування генезу анемічного синдрому.

Саме тому назріла очевидна потреба систематизувати і в доступній формі представити найновіші знання і результати наукових досягнень, які присвячені найважливішим проблемам клінічної гематології. У стислій формі висвітлені сучасні уявлення про основні хвороби системи крові, методи оцінки основних гематологічних проявів, діагностика хвороб із характерними для них порушеннями. Особливої уваги заслуговують питання диференційованої діагностики при провідних гематологічних симптомах, синдромах і хворобах

органів кровотворення з використанням характерних диференційовано-діагностичних критеріїв (як клінічних, так і лабораторних).

Відомо, що основу діагностичного процесу складає алгоритм. Саме діагностичний алгоритм указує шлях до діагнозу, тобто визначає всі дії лікаря, які останній повинен виконати, щоб установити діагноз. Відправною точкою при цьому буде провідний синдром чи симптом. В основі діагностичного алгоритму лежать синдромний принцип клінічного мислення і принцип оптимальної діагностичної доцільності. У навчальному посібнику широко представлені алгоритми обстеження та ведення хворого при основних гематологічних хворобах і синдромах – анеміях, гострих і хронічних лейкозах, лімфомах, деяких геморагічних захворюваннях та інших синдромоподібних хворобах.

Ураховані стандарти основних нозологічних форм захворювань кровотворної системи, стратегія сучасної діагностики і лікування цих хвороб та їх реалізація на різних рівнях надання медичної допомоги: на рівні поліклінік, районних і міських лікарень, обласних установ (гематологічні відділення обласних лікарень та гематологічні кабінети обласних поліклінік), нарешті, на рівні інститутів і гематологічних центрів МОЗ і АМН України.

Навчальний посібник містить високоякісний ілюстративний матеріал (рисунки, малюнки, схеми, алгоритми, рентгенівські знімки, знімки КТ, таблиці), що значно полегшує сприйняття теоретичного матеріалу. Наявні кольорові фотографії відображають найхарактерніші симптоми (прояви) основних гематологічних синдромів і хвороб.

Важлива складова цього видання – це морфологічні дані периферичної крові та кісткового мозку при основних гематологічних хворобах і станах, які покликані покращити засвоєння навчального теоретичного матеріалу і полегшити запам'ятовування його, що дозволить у майбутньому спростити процес діагностичного пошуку в складних ситуаціях за наявності синдромоподібних захворювань.

Мета нашого навчального посібника – допомогти студенту зорієнтуватися у великому обсязі інформації про основні питання хвороб системи крові.

Навчальний посібник “Гематологія” підготовлений у повній відповідності до нової навчальної програми з питань внутрішньої медицини, затвердженої МОЗ України у 2008 році. Навчальний матеріал, представлений у посібнику, відповідає змістовим модулям “Ведення хворих у гематологічній клініці” та “Невідкладні стани в гематології”, що є складовою частиною дисципліни “Внутрішня медицина”. Посібник призначений для підготовки студентів до практичних занять під час вивчення дисципліни.

Отже, рівень знань випускників вищих медичних закладів, а отже, і якість медичної допомоги населенню залежать від багатьох факторів, у тому числі від якості навчальних підручників і посібників та їх доступності. Тому забезпечення майбутніх лікарів належною сучасною навчальною літературою з будь-якого розділу внутрішньої медицини завжди має велике значення. Не є винятком і такий надзвичайно важливий розділ внутрішньої медицини, як гематологія.

Самостійну роботу студентів слід розглядати як один із методів навчання, який сприяє вихованню лікаря нового зразка, який володіє клінічним мисленням. Тому стає зрозумілим, чому останніми роками щоразу більшого поширення набувають позааудиторні форми самостійної роботи, до яких належить систематичне вивчення матеріалу підручника чи посібника протягом року, методичних матеріалів, а також вивчення результатів додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження - гемограм, мієлограм, рентгенограм тощо.

Самостійна позааудиторна робота студента допомагає досягти провідної мети вищої освіти в галузі медицини – підготувати висококваліфікованого освіченого спеціаліста нового зразка, здатного до самостійної діяльності. Безперервна самостійна робота студента, підвищена відповідальність за якість свого навчання – це запорука самоосвіти майбутнього лікаря.

Підвищення ефективності, вдосконалення форм і методів, оптимізація навчально-методичного забезпечення самостійної роботи студентів – важливі складові реалізації галузевого державного стандарту медичної освіти.

Список використаної літератури

1. Кузів П. П. Досвід організації самостійної роботи студентів на кафедрі шпитальної терапії / П. П. Кузів, Н. З. Ярема, Л. П. Боднар [та ін.] // Медична освіта. — 2003. — № 4. — С. 30 — 32.
2. Макаренко Т. М. Шляхи оптимізації самостійної роботи студентів (Харків, 5-7 листопада 2003 р.) / Т. М. Макаренко, О. Л. Іванків // Проблеми медичної та фармацевтичної освіти і шляхи підвищення якості підготовки лікарів і фармацевтів в Україні : матеріали наук.-метод. конф. — Харків, 2003. — С. 63.
3. Мисула І. Р. Самостійна робота студентів та її вдосконалення / І. Р. Мисула, В. В. Файфура // Медична освіта. — 2002. — № 1. — С. 14 — 16.
4. Нейко Є. М. Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи студентів при вивченні фундаментальних дисциплін / Є. М. Нейко, Л. В. Глушко, Г. М. Ерстенюк // Медична освіта. — 2004. — № 1. — С. 13 — 14.
5. Оленицька О. С. Організація самостійної роботи студентів-випускників на кафедрі госпітальної терапії (Харків, 5-7 листопада 2003 р.) / О.С. Оленицька, Н. І. Сухоплюєва // Проблеми медичної та фармацевтичної освіти і шляхи підвищення якості підготовки лікарів і фармацевтів в Україні : матеріали наук.-метод. конф. — Харків, 2003. — С. 72 — 73.